

รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟของประชาชนในจังหวัดตรัง

นางสาวชื่นกมล ทิพยกุล

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-791-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE COMMUNICATION PATTERNS OF MORNING CAFE GROUPS
IN TRANG PROVINCE**

Miss Chuenkamol Tipayakul

**A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication**

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-791-7

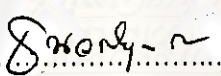
หัวข้อวิทยานิพนธ์   รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟของประชาชนในจังหวัดตรัง
โดย   นางสาวชิ่งกมล ทิพย์กุล
ภาควิชา   การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล

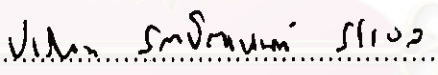

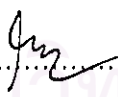
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนดีบุญลือ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

สถาบันนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชินกมล ทิพย์กุล : รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE COMMUNICATION PATTERNS OF MORNING CAFE GROUPS IN TRANG PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 183 หน้า ISBN 974-334-791-7

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟของประชาชน ในจังหวัดตรังและความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อศักยภาพของผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วิทยา ภายใต้กรอบแนวคิดเชิงปรากฏการณ์นิยม การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสนทนากลุ่มกับประชาชนทั่วไปในจังหวัดตรัง และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับผู้นำชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟ ประกอบด้วยบทบาทการเสวนา วิธีการเสวนา การโต้ตอบ ในวงเสวนา โดยผู้ร่วมวงเสวนากาแฟจะมีหลายบทบาท ทั้งบทบาทการเปิดประเด็น บทบาทการสนับสนุน บทบาทการโต้แย้ง และบทบาทของผู้รับฟัง โดยบทบาทที่ต่างหากกันจะทำให้มีวิธีการเสวนาที่แตกต่างกัน ทั้งวิธีการตั้งคำถาม วิธีการพูดเปรย ๆ วิธีการอธิบายและหาเหตุผลประกอบโดยผู้ร่วมเสวนาแต่ละคนจะมีบทบาทกันเอง ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ส่วนความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อศักยภาพของสภากาแฟในการพัฒนาชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนมองว่าสภากาแฟจะมีพลังในการปลุกกระแสจิตสำนึกทางการเมือง อันนำไปสู่การพัฒนาระบบการเมืองพร้อมกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมผ่านบทเสวนา ที่มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันเป็นประจำ ขณะเดียวกันการรวมกลุ่มในสภากาแฟยังเป็นการพัฒนาสังคมชุมชน ให้กลายเป็นประชาคมที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนต่อไป

ภาควิชา .....การประชาสัมพันธ์.....

สาขาวิชา .....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....

ปีการศึกษา .....2542.....

ลายมือชื่อนิสิต ชินกมล ทิพย์กุล

ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา ปาริชาติ สถาปิตานนท์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4185234828 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: COMMUNICATION PATTERNS/ OPINION OF COMMUNITY LEADERS/ THE LEADING ROLE / THE SUPPORTING ROLE/ ARGUMENT ROLE/ LISTENER ROLE/

CHUENKAMOL TIPAYAKUL : COMMUNICATION PATTERNS OF MORNING CAFÉ GROUPS IN TRANG PROVINCE . THESIS ADVISOR : ASST PROF.

PARICHART STHAPITANONDA Ph.D. 183 pp. ISBN 974-334-791-7

This qualitative research is to study the communication patterns among participants to informal conversational groups at morning café in Trang province and the opinion of community leaders on their potential in community development. The study applies a combination of qualitative research and ethnological methodologies with phenomenological framework as theoretical reference. Data collection was carried out by conducting focus group discussion with a group of public as well as in -depth interview with community leaders in Trang province.

The result shows that patterns of morning café groups involve diversified communication roles play, strategic way of conversation and interaction among members of the conversant groups. In the morning café groups' conversation, several roles in communication become evident. They include the leading role in initiating the conversation, the supporting role and argument role when there is a debate, and simply a listener role. These different roles in communication among participants to the morning café groups effect patterns of communication. Among those are patterns such as initiating conversation by way of asking question, by way of making unintentional and non - committal statements, by way of making explanation or making justification to issues in debating on political, economic, social and environment situation. At the end of conversation each participant at the morning café conversational group makes his own conclusion on the subject.

As for the research on opinion of community leaders on the effects of influence on community development of these morning café conversation group, the community leaders regard them as an influent political discussion group which though their conversations can play important role in creating political awareness which will lead to political development as well as in economic and environment, and it is where regular exchange of information taken place. Similarly, the gathering of morning café groups in itself is in a way help in develop local social groups into a civil society the will be the leading force in movement for future community development.

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต..... ชัยกมล ทิพายกุล
สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา..... Parichart Sthapitanonda Darabot
ปีการศึกษา..... 2542..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จได้ด้วยความสำเร็จและความปรารถนาดีและสนับสนุนจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่เป็นผู้แนะนำและให้ความสนใจผู้วิจัย มาโดยตลอดจึงกราบขอบพระคุณ อย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญถือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบคุณ คุณจงรักษ์ นิลสม บุคคลสำคัญในการเป็นสะพานเชื่อมให้การสนทนากลุ่มทุกครั้งสำเร็จไปด้วยดี และช่วยเหลือผู้วิจัยทุกครั้งที่มีความปัญหาในระหว่างการทำวิจัย และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกคน ทั้งชาวประมงที่เกาะสุกรที่ต้อนรับผู้วิจัยเป็นอย่างดี นอกเหนือจากเวลางานวิจัย ขอขอบคุณชาวบ้านก่อนถึงแนวเทือกเขาบรรทัดที่ให้ความร่วมมือผู้วิจัยด้วยความเต็มใจและอบอุ่น ขอขอบคุณชาวย่านตาขาวและเพื่อนร่วมกลุ่มเสวนาที่ทับเที่ยง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการทำงานภาคสนามของผู้วิจัย

ขอขอบคุณทวิอันรังสรรค์ความคิดและปลูกจิตวิญญาณให้สำนึกถึงแผ่นดินบ้านเกิดจากบทเพลง"ทานตะวัน" ของอาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และคุณประคองกุล พงษ์ไพบูลย์ แรบ บันดาลใจสำคัญที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณน้ำใจของเพื่อน ๆ ที่จังหวัดตรัง โดยเฉพาะ คุณสุจิตรา เก้าเอี้ยน และน้องเฉลิมพล มีดวง จากโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ และที่ ๆ น้อง ๆ ที่มีรายชื่อดังต่อไปนี้ คือ คุณสุนีย์ ก้องวุฒิเวช คุณวศิษฐ์ แสงจันทร์ คุณศุภมาสและคุณผจงจิต สุนทรนนท์ คุณสรวิญญา อุดมทรัพย์ และคุณอุไร สิงห์ไพบูลย์พร คุณสุคนธนา ยุทธเสรี

ขอขอบคุณจดหมายเหตุจังหวัดตรัง ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดตรัง โรงเรียนสภาราชนิ และอาจารย์ สมเจตนา มณีโมนัย จากโรงเรียนวิเชียรมาตุ ในการให้คำแนะนำและให้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย งานแล้วเสร็จ และขอขอบคุณน้ำใจบรรดาร้านค้าสภากาแฟ ทั้งหลาย ร้านเอเชียโภชนา ร้านชินจิ๋ว ร้านไก่หุ้ย ร้านเบียร์เบเกอรี่ ร้านโภชาว(คลองห้วยยาง) ที่ช่วยเหลือในการค้นหากลุ่มเป้าหมาย

ที่สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และน้ำใจของน้องแก้ว และสมาชิกในครอบครัวทุกคน อันเป็นแรงบันดาลใจอันสูงสุดของงานวิจัยครั้งนี้

ชินกมล ทิพย์กุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดการพัฒนาศูนย์ใหม่และแผนฯ 8.....	11
แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน.....	15
แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	17
แนวคิดเรื่องประชาสังคม.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับบทเสวนา.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรวมหมู่.....	33
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	34
แนวคิดความแตกต่างของผู้รับสาร.....	38
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารสัญลักษณ์.....	42
แนวคิดเกี่ยวกับเวทีสาธารณะ.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและการพัฒนาชุมชน.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีการสื่อสารในชุมชน.....	54
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา.....	56
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	60
การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย.....	60
ขั้นตอนการทำวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
เครื่องมือในการวิจัย.....	62
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิจัย	65
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
รูปแบบการสื่อสารในสภากาแฟของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	71
บทบาทการสนทนา.....	71
วิธีการเสวนา.....	86
การโต้ตอบในวงเสวนา.....	99
ประเด็นการเสวนา.....	106
ระดับการวิพากษ์.....	119
แหล่งข้อมูลข่าวสาร.....	121
ความสำคัญของประเด็น.....	123
ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อศักยภาพสภากาแฟ.....	125

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่		
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
	สรุปผลการวิจัย.....	132
	อภิปรายผล.....	145
	ข้อเสนอแนะ.....	156
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	156
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	156
	รายการอ้างอิง.....	158
	ภาคผนวก ก ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจังหวัดตรัง.....	159
	ภาคผนวก ข แบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์.....	167
	ภาคผนวก ค รายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล.....	171
	ภาคผนวก ง ภาพถ่ายบรรยากาศสภาพพื้นที่.....	177
	ประวัติผู้เขียน.....	183

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1	แสดงบทบาทการเสวนา.....	72
2	แสดงวิธีการเสวนา.....	88
3	แสดงประเด็นการเสวนาในสภากาแฟ.....	107

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย